

Epätasapaino uhkaa kemikaalimarkkinoita

Reachin toimeenpano vaikeuksissa

■ Takaraja aineiden esirekisteröinnille koittaa tuota pikaa – monelle toimijalle liian pian. Yritykset sekä EU:ssa että sen ulkopuolella ovat kohdanneet ongelmia, jotka heikentävät liike-elämän sitoutumista kemikaaliasetukseen ja vaarantavat sen tasapuolisen toimeenpanon.

Kimmo Heinonen

Kemikaalivirasto ECHAN työ on alkanut hyvin. Järjestelmäkehitys, henkilöstön rekrytointi ja komiteoiden työskentely etenevät kutakuinkin aikataulussa. Helsingistä on tullut Euroopan kemian klusterin pääkaupunki. Kulissien takana kuitenkin liikehditään levottomasti, kun aikaa aineiden esirekisteröinnille on enää viikkoja.

Helsingissä järjestettiin lokakuussa kaksi tapahtumaa, joissa haasteita käytiin läpi. ECHAN ensimmäiseen sidosryhmäpäivään saapui 400 osanottajaa, monet EU:n ulkopuolelta. Kemianteollisuuden viides Reach-seminaari kokosi pitkälti toistasataa suomalaista osallistujaa.

Keskeneräisyys kostautuu

Pienet yritykset unionissa ja kaikki toi-

mijat sen ulkopuolella ovat ongelmassa, jotka eivät johdu mistään yksittäisestä tekijästä; komissiosta, kansallisista viranomaisista tai sidosryhmistä. Pulma on EU:n päätöksenteossa.

Reachin laadinnasta puuttui tervettä järkeä. Moni asia jäi keskeneräiseksi ja tulkinta epäselväksi, kun asetusta runnottiin kasaan. Komissio on joutunut jälkepäin muun muassa päättämään, onko kynttilä esine vai valmiste.

Esirekisteröintien tähänastinen eteneminen on herättänyt huolta siitä, että Etelä-Eurooppaan on muodostumassa alue, jossa huomattava osa toimijoista laiminlyö Reachin määräykset ja jossa asetuksen toteutumista ei valvota tehokkaasti tai lainkaan.

Jos unioniin syntyy vapaamatkustajien joukko, kallis hanke vesittyy eikä sen tavoitteita saavuteta. Lakimiehen

näkökulmasta Reachiin perehtynyt Casper Herler Asianajotoimisto Hammarström Puhakka Partners Oy:stä näkee edessään leveän työsanan, kun yritykset alkavat neuvotella yhteistyön pelisäännöistä ja kustannusten jaosta.

Ongelmia syntyy myös asetuksen sisäisistä ristiriidoista. Asetusta rustattaessa tuskin kukaan tarkoitti, että jätteiden hyötykäyttö hankaloituu. EU-maiden viranomaiset joutuvat nyt erotuomarin asemaan ottelussa, jonka säännöistä ei ole riittävää tietoa.

Rahkeet eivät riitä

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus STTV ja Suomen ympäristökeskus Syke hoitavat Suomen kansallista Reach-neuvontaa, ns. helpdeskejä. **Kaija Kallio-Mannila** Sykestä ja **Mariella Lahtinen** sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksesta kuvasivat koruttomasti valtavaa työtaakkaa.

Helpdeskit ottavat viikoittain vastaan kymmeniä kysymysryppäitä. Samaan aikaan perustetaan yhä uusia työryhmiä ja komiteoita, joihin on löydyttävä edustajia. Luvattuja lisäresursseja ei ole saatu ja nykyisetkin ovat leikkausuhan alla. Lisäkuormitusta aiheuttaa pätevien virkamiesten siirtyminen kemikaaliviraston palkkalistoille.

Myös kemikaaliviraston neuvontapalvelu on ruuhkautunut niin, että ECHA ei enää vastaa kyselyihin, joihin ei ole yritetty ensin saada vastauksia kansallisilta viranomaisilta. Vastauksen yhdenmukaistamiseksi virasto on perustanut helpdeskien yhteistyöelimen REHCORNin.

Kemian kauppa ja jatkokäyttäjät aloittivat Reach-valmistelut liian myöhään odottaessaan tulkintojen selviämistä. Se on kostautunut, sillä kemikaalien maahantuoja ja EU:n ulkopuoliset valmis-

Kimmo Heinonen

Kemikaaliviraston sidosryhmäpäivä kokosi 400 hengen yleisön lisäksi yli 200 web-streaming-osallistujaa, jotka seurasi esityksiä verkon välityksellä. Kysymysten ristitulella johtaja Jukka Malm (vas.), pääjohtaja Geert Dancet ja vanhempi tieteellinen asiantuntija Finn Pedersen.

tajat eivät enää ehdi kattavasti esirekisteröidä aineitaan.

Erään venäläisen maahantuontiyhtiön edustaja kommentoi näin: Suuret ja keski-suuret venäläiset yhtiöt ovat esirekisteröineet aineensa. Pienet eivät tunne asiaa lainkaan. Suuret jatkavat rekisteröintiä saakka, keski-suuret eivät.

Reach-klusterin ytimessä toimivilla suomalaisilla palveluntarjoajilla on ollut kovat odotukset, mutta läpimurtoa ei ole tullut. Tekes on päättänyt rahoittaa aiheesta uuden markkinatutkimuksen. Paljastaakohan se jostain ennen näkemätöntä?

Tietojärjestelmä tulikokeessa

Kemikaaliviraston sidosryhmäpäivä Finlandia-talossa oli menestys, ja pääjohtaja **Geert Dancet** lupasi tapahtumasta jokavuotista. Seuraavan kerran päivä järjestetään 27. toukokuuta 2009 Helsinki Chemicals Forumin yhteydessä.

Viraston Reach-IT-järjestelmä on ollut kovassa paineessa mutta toiminut pääosin hyvin. Eteläkorealaisen hakkerin hyökkäys on torjuttu ja ohjelman ajoittaista hitautta saatu vauhditetuksi nopeammalla ohjelmaversiolla. Jos ongelmat pahenevat, ECHA asentaa taas parannetun version.

Marraskuun viimeisten päivien ruuhka voi silti vaikeuttaa tietojen syöttöä ja varmistusten saantia. Jos yrityksen esirekisteröinti epäonnistuu Reach-IT:stä johtuvan teknisen ongelman takia, virasto lupaa sille lisäaikaa.

Kemikaaliviraston tulee perustaa toimintansa tieteelliseen aineistoon ja säilyttää sidosryhmien ja myös kuluttajien luottamus. Näin totesi **Leena Ylä-Mononen** ECHAsta. Hänen mukaansa pelkkä tiedottaminen ei riitä, vaan tavoitteena on oltava kaksisuuntainen keskustelu.

Tässä virasto tuntuu onnistuneen. ECHAla on hyvä asiantuntemus ja avoin toimintatapa. Ongelmiin tartutaan ripeästi. Kun esimerkiksi asetustekstin tulkinnaissa ilmenee vaikeuksia, joita virasto ei itse voi ratkaista, se pyytää heti ohjeistusta komissiolta.

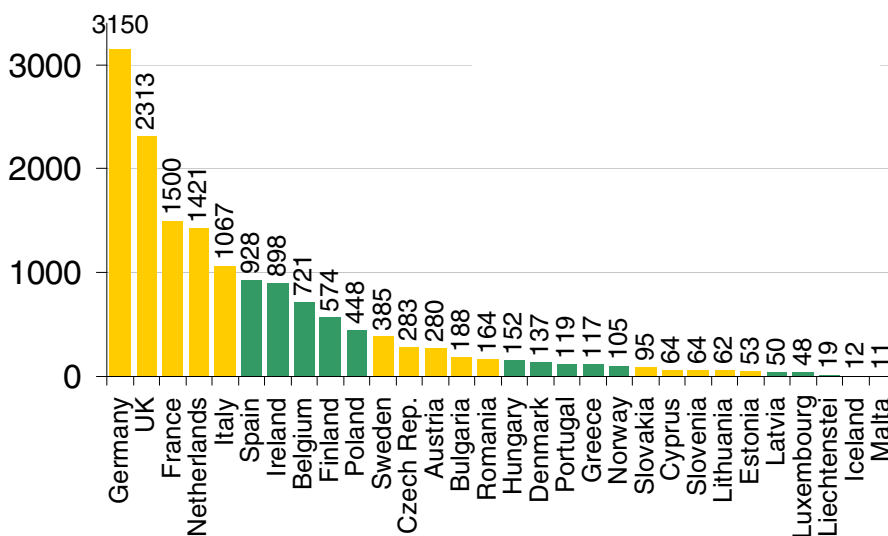
GHS on nyt CLP

Esirekisteröinneistään suoriutuneet yritykset eivät pääse lepäämään laakereillaan pitkään. Ovella on jo seuraava järeä paketti, YK:n kehittämä aineiden uusi luokitusjärjestelmä CLP (Classification, Labelling and Packaging), joka pohjautuu YK:n GHS-suositukseen.

Uusi CLP-asetus tulee näillä näkymin voimaan kaikissa jäsenmaissa ensi vuoden alussa. Koska asetusteksti ei muuttunut käsittelyn viime vaiheissa, CLP-koulutus voi alkaa heti.

Kirjoittaja toimii Reach-konsulttina Finn-Kasei Oy:ssä.
kimmo.heinonen@finn-kasei.fi

Esirekisteröineet yritykset EU-maissa 22.10.2008

Esirekisteröintejä tehneitä yrityksiä oli 22. lokakuuta kaikkiaan 15 428. Suomen suurta lukua (574) selittää se, että monien EU:n ulkopuolisten yritysten ainoat edustajat ovat hoitaneet esirekisteröinnin Suomen kautta. Esirekisteröintejä tehneitä suomalaisyrityksiä oli noin 70.

”Onnistuukohan tämä?”

Kemianteollisuus ry:n toimitusjohtaja **Hannu Vornamo** on huolestunut esirekisteröintejä tehneiden toimijoiden pienestä määrästä. Lokakuun 22. päivä esirekisteröintejä oli tehnyt reilut 15 000 yritystä, joista suomalaisia noin 70.

”Tässä vaiheessa esirekisteröineitä yrityksiä pitäisi olla paljon enemmän”, sanoo Vornamo, jota askarruttaa etenkin EU:n ulkopuolisten toimijoiden ja ylipäättään pienten ja keski suurten yritysten kohtalo. Luvut enteilevät, että suuri joukko toimijoita sekä EU:n sisällä että ulkopuolella jättää Reach-velvoitteensa hoitamatta, joko tietämättään tai tietien.

Uhkaava tilanne ei yllätä Vornamo. ”Pelkäsimme tällaista, sillä kyseessä on todella vaikeaselkoinen lainsäädäntö. EU:n ulkopuoliset toimijat ovat kokeneet ainoan edustajan käytännön hyvin hankalaksi.”

”Onnistuukohan tämä hanke?” Kysymys jää ilmaan, kun Kemianteollisuuden apulaisjohtaja **Juha Pyötsiä** päättää esityksensä kemikaalasetuksen ongelmista. Niistä vakavimpia on, että pienet ja keski-suuret yritykset eivät ymmärrä asetuksen sisältöä ja että järjestelmää ei edelleenkään tunneta EU:n ulkopuolella.

Jos epäroit, esirekisteröi

Ne, jotka tietävät velvoitteensa ja pyrkivät ne täyttämään, ovat kohdanneet usei-

ta hankaluuksia. Päätöksiä avoimiin kysymyksiin on saatu tipoitain, ja yritykset ovat joutuneet lain tulkitsijan asemaan. Pyötsiä neuvoo yritystä esirekisteröimään, jos arvelee siihen olevan pienintäkään aiheutta, ja seuraamaan kemikaaliviraston nettisivua www.echa.eu, jonne uusimmat tiedot päivitetään.

”Alun perin arvioitiin, että yksittäisiä esirekisteröintejä tehtäisiin noin 180 000 ja että kaikkiaan noin 30 000 ainetta esirekisteröitäisiin. Luvut ylitettiin jo lokakuun alussa. Veikkaan, että esirekisteröintejä tehdään lopulta yli puoli miljoonaa.”

Esirekisteröinti on vasta helpoin vaihe Reachia, Pyötsiä muistuttaa. Uudet haasteet ovat edessä, kun tiedonvaihtofoorumit aloittavat toimintansa.

”Yhdessä SIEFissä on keskimäärin muutamia jäseniä, mutta enimmillään jopa tuhat. Miten asioista sopiminen onnistuu tällaisen joukon kesken?”

Esirekisteröintiä loppuu kesken. Laki ei kuitenkaan salli joustoja aikatauluissa.

”Joulukuun koittaessa EU:n alueelle syntyy yhdessä yössä hyvin epäselvät kemikaalimarkkinat. Kukaan ei tiedä, mitä sen jälkeen tapahtuu niille, jotka eivät ole hoitaneet esirekisteröintejään”, Hannu Vornamo sanoo.

Leena Laitinen